

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА  
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

# ШПЕДИЦИЈА И ШПЕДИЦИСКО РАБОТЕЊЕ

- ИЗБОРНА –

III ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА  
*Техничар за транспорт и шпедиција*



Скопје, 2007 година



## **1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ**

**1.1. Назив на наставниот предмет: ШПЕДИЦИЈА И ШПЕДИЦИСКО РАБОТЕЊЕ**

**1.2. Образовен профил и струка**

**1.2.1. Образовен профил:** техничар за транспорт и шпедиција

**1.2.2. Струка:** сообраќајна

**1.3. Диференцијација на наставниот предмет**

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

**1.4. Година на изучување на наставниот предмет:** трета

**1.5. Број на часови на наставниот предмет**

**1.5.1. Број на часови неделно:** 2 часа

**1.5.2. Број на часови годишно:** 72 часа

**1.6. Статус на наставниот предмет:** изборен

## **2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ**

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет *шпедиција и шпедициско работење* како избран предмет ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да ги познава начините на организирање на шпедициските претпријатија;
- да ги објаснува начинот на организирање на збирен транспорт;
- да ги познава специјалните работи на шпедитерот;
- да го сфаќа значењето на транспортното осигурување;
- да ги познава основните карактеристики на секоја царинска постапка поединечно, како и нивната примена;
- да ги познава видовите на поедноставени постапки и нивните карактеристики;
- да ја објаснува постапката при привремен увоз и извоз на стока;
- да ја познава постапката за увоз и извоз на стока за облагородување;
- да ги толкува случаите кога постои можност за ослободување од плаќање царина;
- да ја применува шпедитерската етика;
- да се вклучува во тимска работа.

## **3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА**

За успешно следење и совладување на наставата по *шпедиција и шпедициско работење* како избран предмет, односно постигнување на поставените цели, потребни се предзнаења од логистика, технологија на патен транспорт, технологија на железнички транспорт и технологија на ракување и складирање на товарот од II година.

## 4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

### 4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и меѓу предметите
<b>1.ОРГАНИЗИРАЊЕ НА ШПЕДИЦИИТЕ</b>	<b>8</b>	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- да ги објаснува начините на организирање на шпедициите во Р. Македонија (МИФА) и во меѓународни рамки (FIATA);</li> <li>- да ги разликува документите на FIATA;</li> <li>- да ги познава општите услови за работење на меѓународните шпедитерски компании во Македонија пропишани во статутот на FIATA;</li> <li>- да ги објаснува начините на добивање на лиценци за застапување пред царинските органи, како и на Одобренија за вршење на работи за застапување во царинските постапки.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Објаснување на начините на внатрешно и меѓународно организирање на шпедициските организации;</li> <li>- давање посебен осврт на функционирањето на Меѓународниот сојуз на транспортни организации FIATA;</li> <li>- укажување на постапката за добивање на FIATA лиценца;</li> <li>- демонстрирање на документи (FIATA документи, шпедитерски, транспортни и складишни и др. потврди, коносман, INCOTERMS др.).</li> </ul>	<p>Технологија на патен транспорт Технологија на железнички транспорт Технологија на воздушен и воден транспорт Комбиниран транспорт, Шпедиција и шпедициско работење – зад.</p>
<b>2. ЗБИРЕН ТРАНСПОРТ</b>	<b>8</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да го дефинира збирниот транспорт;</li> <li>- да го опишува значењето на збирниот транспорт;</li> <li>- да ја познава постапката на збирна допрема на стока при увоз;</li> <li>- да ја познава постапката на збирна отпрема на стока при извоз;</li> <li>- да ја опишува постапката на изготвување на збирна декларација;</li> <li>- да ги разликува документите кои се користат при збирен транспорт.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на збирен транспорт;</li> <li>- укажување на предностите на збирниот транспорт во однос на корисникот на превозот, превозникот и шпедитерот;</li> <li>- објаснување на постапката при организација на збирен транспорт од страна на шпедитерот;</li> <li>- презентирање на документи.</li> </ul>	<p>Технологија на патен транспорт Технологија на железнички транспорт Технологија на воздушен и воден транспорт Комбиниран транспорт, Шпедиција и</p>

				шпедициско работење – зад.
<b>3. СПЕЦИЈАЛНИ РАБОТИ НА ШПЕДИТЕРОТ</b>	<b>10</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да ги дефинира специјалните работи на шпедитерот;</li> <li>- да ја сфаќа улогата на шпедитерот при контрола на квалитетот и квантитетот на стоката, посебните манипулации, издавање гаранции, застапувања на коминтенти, наплата на стока, придружување, складирање, товарење, истоварење, обележување, локо превоз и др..</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на специјалните работи на шпедитерот;</li> <li>- објаснување на специјалните работи на шпедитерот;</li> <li>- посочување на улогата на шпедитерот во специјалните работи.</li> </ul>	Шпедиција и шпедициско работење – зад.
<b>4. ТРАНСПОРТНО ОСИГУРУВАЊЕ</b>	<b>6</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да го дефинира транспортното осигурување;</li> <li>- да ги познава основните елементи на транспортното осигурување;</li> <li>- да ги разликува документите на транспортното осигурување.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на поимот транспортно осигурување;</li> <li>- објаснување на каско, карго осигурување, осигурување на превозник, осигурување на разни интереси и др.;</li> <li>- демонстрирање на документи на транспортно осигурување со посебен осврт на полиса.</li> </ul>	Шпедиција и шпедициско работење – зад.
<b>5. ЦАРИНСКИ ПОСТАПКИ СО ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТ И ОДЛОЖУВАЧКИ ПОСТАПКИ</b>	<b>12</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да разликува кои царински постапки се одложувачки, а кои се со економски ефект;</li> <li>- да ги познава општите услови за одобрување на постапките со економски ефект;</li> <li>- да го идентификува надзорниот царински орган;</li> <li>- да ги објаснува начините на поднесување на барања за покренување на постапки со економски ефект, како и видовите на одобренија;</li> <li>- да ја опишува постапката на царинско складирање на стока;</li> <li>- да ги разликува документите кои се користат во постапката на царинско складирање на стока;</li> <li>- да ги објаснува одговорностите на држателот на царинскиот склад и корисникот на складот;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на поимите постапка со економски ефект и одложувачка постапка;</li> <li>- објаснување на случаите на примена на царински постапки со економски ефект и одложувачка постапка;</li> <li>- објаснување на постапката при царинско складирање на стока;</li> <li>- објаснување на начинот на пресметка на царински давачки;</li> <li>- презентирање на документи.</li> </ul>	Шпедиција и шпедициско работење – зад.

		<ul style="list-style-type: none"> <li>- да го познава начинот на постапување со стока ставена во постапка на царинско складирање;</li> <li>- да го познава начинот на пресметување и наплата на царинските давачки;</li> <li>- да го познава начинот на завршување на постапките со економски ефект;</li> <li>- да ги објаснува формалностите при: започнување на транзитната постапка кај појдовниот царински орган, превозот и завршување на постапката - транзит кај одредишниот царински орган;</li> <li>- да го познава начинот на постапување при употреба на ТИР КАРНЕТ и АТА КАРНЕТ во транзитна постапка;</li> <li>- да ги опишува начините на проверка на завршување на постапката при транзит на стока.</li> </ul>		
<b>6. ПОЕДНОСТАВЕНИ ПОСТАПКИ</b>	<b>6</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да го дефинира поимот поедноставени постапки;</li> <li>- да ги разликува видовите на поедноставени постапки и нивните карактеристики;</li> <li>- да ги познава начините на одобрување, условите на одобрување, минималните податоци, како и роковите на одобрување за секој вид поедноставена постапка;</li> <li>- да ги наведува правата и обврските на учесниците во поедноставените постапки.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на поимот поедноставена постапка при царинење;</li> <li>- објаснување на начинот на остварување на поедноставена постапка;</li> <li>- укажување на правата и обврските при поедноставена постапка.</li> </ul>	Шпедиција и шпедициско работење – зад.
<b>7. ПРИВРЕМЕН УВОЗ И ПРИВРЕМЕН ИЗВОЗ НА СТОКА</b>	<b>8</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да го дефинира поимот привремен увоз на стока ;</li> <li>- да ја познава постапката за одобрување на привремен увоз на стока;</li> <li>- да ги објаснува начините на обезбедување на наплата на царинскиот долг кај привремен увоз на стока со поднесување на банкарски гаранции;</li> <li>- да ги познава постапките на привремен увоз на стока;</li> <li>- да го дефинира поимот привремен извоз на</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на случаите кога има потреба од привремен увоз, односно извоз на стока;</li> <li>- опишување на редовните и поедноставените постапки при привремен увоз и привремен извоз на стока.</li> </ul>	Шпедиција и шпедициско работење – зад.

		<p>стока;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- да ги разликува видовите на привремен извоз на стока и нивните карактеристики.</li> </ul>		
<b>8. УВОЗ И ИЗВОЗ ЗА ОБЛАГОРОДУВАЊЕ</b>	<b>6</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да го дефинира поимот облагородување на стока;</li> <li>- да ја објаснува постапката за увоз и извоз на стока за облагородување.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на поимот увоз и извоз на стоката за облагородување;</li> <li>- објаснување на редовните и поедноставените постапки за увоз и извоз на стоката за облагородување.</li> </ul>	Шпедиција и шпедициско работење – зад.
<b>9. ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ПЛАЌАЊЕ НА ЦАРИНА</b>	<b>8</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Да го дефинира поимот ослободување од плаќање на увозни давачки;</li> <li>- да ги разликува видовите на ослободување од плаќање на увозни давачки и нивните карактеристики;</li> <li>- да ги објаснува начините на поднесување на барања за ослободување од увозни давачки и видовите на царински решенија;</li> <li>- да ја познава вредноста, количината и видот на стоката која може да се ослободи од плаќање на увозни давачки.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Дефинирање на случаи кога постои можност за ослободување од плаќање царина;</li> <li>- објаснување на начин на поднесување на барање за ослободување од плаќање царина;</li> <li>- објаснување на постапка за ослободување од плаќање царина.</li> </ul>	Шпедиција и шпедициско работење – зад.



## 4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на изборниот наставен предмет **шпедиција и шпедициско работење** се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на ученици, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

## 4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење по предметот **шпедиција и шпедициско работење** како изборен предмет треба да се изведува преку стручно – теоретска настава, да се создадат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови, како и проектни задачи и индивидуални домашни. Образовните активности се организирани според неделен распоред на часовите во четири тримесечја и во две полугодија.

## 4.4. Наставни средства и помагала

За ефикасно реализирање на целите на наставниот предмет **шпедиција и шпедициско работење** како изборен предмет се применуваат разни средства и помагала како: графоскоп, видеоснимки, слајдови, фотографии, компјутер, ЛЦД проектор и слично.

## 5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно, преку усно проверување на знаењата по секоја завршена тематска целина. Исто така, на крајот од полугодieto и наставната година се проверуваат постигањата на учениците преку изготвени тестови на знаења од тематските целини реализирани во текот на полугодieto и наставната година. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма, се постапува согласно на законската регулатива за средно образование.

## **6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА**

### **6.1. Основни карактеристики на наставниците**

Наставникот по наставниот предмет **шпедиција и шпедициско работење** како избран предмет треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

### **6.2. Стандард за наставен кадар**

Наставата по предметот **шпедиција и шпедициско работење** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- **сообраќај и транспорт;**
- **царина и шпедиција;**
- **економија;**

со здобиена педагошка, психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

### **6.3. Стандард за простор**

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет **шпедиција и шпедициско работење** наставата се реализира во специјализирани училници, соодветно опремени со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, во претпријатија чија основна или споредна дејност е проблематиката на шпедиција и транспорт.

## **7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА**

**7.1. Датум на изработка:** мај 2007 година

**7.2. Состав на работната група:**

- |                          |                  |              |           |  |
|--------------------------|------------------|--------------|-----------|--|
| 1. Ридван Зекири,        | дипл. маш. инж., | раководител, | советник, | Министерство за образование и наука        |
| 2. м-р Гордан Стојиќ,    | дипл. сооб. инж. |              |           | наставник во СУГС „Владо Тасевски“- Скопје |
| 3. Кристина Белдедовска, | дипл.економист   |              |           | Алтива – услуги и шпедиција- Скопје        |

## **8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА**

Датум на започнување: 01.09.2007 година

## **9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА**

Наставната програма по **шпедиција и шпедициско работење** како избран предмет ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11-4398/1 од 12.06.2007 година.